

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Vtrum in mari possit aliquando celebrari?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

addendum. & Gauantus in Rubricis Missalis p. 2. tit. 1. lit. I.

77. Requiritur etiam lumen, sine quo nunquam sacrificare licet. *Sine lumine sacrificare nunquam licet.*
An ex sola cera.
Diana.
Layman.

78. Requiritur etiam liber Missalis. An vero aliquando liceret absque illo celebrare, quando Sacerdos nullum timet periculum, & memoria firmiter tenet totam Missam; plures negant; alij affirmant. Layman ubi supra n. 17. Villalobos, & Ledesma, quos refert, & sequitur Diana loco citato resol. 46. qui male pro contraria sententia citat Vasquez cum hanc secundam aperte teneat c. 3. m. 26. qui bene aduertit, ex hoc capite excusari eos, qui cum legere non possint propter visus debilitatem, adhuc celebrant Missam memorialiter recitantes, & videtes quantum satis est, ad reliquas Sacrificij actiones rite exercendas; enim licet librum coram se habeant propter decentiam, perinde est, ac si eum non haberent; quam sententiam ergo etiam probabilem existimo.

79. De Cruce aliqui dubitant; an sit necessaria ex præcepto graui: sed licet in regulis Missalis exigatur, non videtur tamen esse præceptum Ecclesiæ grane, ut notant Suarez & Vasquez, imo aliqui probabiliter dicunt, non esse Missalis regulam intelligendam pro altari, in quo est sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Alij tamen contrarium sentiunt, cum quibus est Gauantus dicta. 1. p. tit. 10. Et in vniuersum certum est, non omnia, quæ in Rubricis Missalis exiguntur, afferre obligationem grauem, nisi aliunde constet de Ecclesiæ præcepto. Quis enim dicat, non posse sacrificari absque duabus candelis cereis, vel sine alio cereo, pro tempore Eleuationis, & alijs similibus.

Omnia quæ in rubricis notantur non afferunt obligationem grauem.

SECTIO III.

Verum in mari possit aliquando celebrari.

80. De hoc puncto diligenter tractatum fuit ante 30. fere annos in præcipuis Hispaniæ Academicis cum Lusitani peterent in longa navigatione ad Indiam Orientalem huius Sacrificij vltim. Et quidem Doctores Theologi, & Iuristæ in Academia Salmanticensi, Complutensi, Conimbricensi, & Eborensi iudicarunt posse, id accedente Summi Pontificis consensu, eis rationaliter concedi, quorum subscriptiones vidi, & in illis iudicium P. Francisci Suarez idem sentientis.

81. Fundamenta multa, & quidem grauißima allata fuerunt. Primum ex veteris Ecclesiæ consuetudine, quæ in mari etiam pro nautis celebrare consuevit, quod colligitur ex Surio tom. 2. die 20. Martij, ubi narrat S. Vulfstanum Senonensem Archiepiscopum, dum in medio Oceano nauigasset, & die quadam hora solita venerandum Missæ Sacrificium offerret, & patena de ministri manu in mare prola-

Hoc posse fieri accedente Pontificis consensu indicauit olim Suarez.

Primū fundamentum ex veteris Ecclesiæ consuetudine. Surio.

psa fuisset, ipsum Sacrum oratione sua impetrasset, ut patena iterum ex profundo ad manum Diaconi reuocaretur, quam etiam historiam refert Card. Baronius tom. 8. an. Domini 700. & addit: Ex quibus, præter insignis miraculi virtutem, intelligitur, lector non desitisse sanctos viros in mari etiam, cum tranquillitas esset, religata anchoris nauis celebrare dei sacrosanctum Sacrificium Missæ, Deo maxime gratum quod ipse tanti editione miraculi patefecit. Hæc Baronius. Colligitur hoc ipsum ex Epistola Dionysij Episcopi Alexandrini ad Hieracem, ut refert Eusebius lib. 7. c. 17. ubi Dionysius sic ait: Cum ab omnibus persecutione agitati essemus, & morte multati, festum læti animi celebravimus, & singula loca ad singula afflictionum genera nobis præstatura, ut ager syluestris, solitudo deserti, nauis fluctibus iactata, diuersorum publicum, & horridum carcer, opportuna videbantur, in quibus celebres conuentus maximo cum gaudio ageremus. Hos tamen conuentus Cardin. Baronius tom. 1. anno Christi 57. dicit continuisse lectionibus, & colloquijs spiritualibus, & sacra Eucharistia. Colligitur denique hoc ipsum ex vltimo quoque de fidei Eucharistiam in nauibus, cuius meminit S. Gregorius lib. 3. Dialog. c. 36. Ambrosij Orat. funebri de obitu fratris Satyrj; Baronius tom. 1. dicto anno 57. & tom. 5. anno Christi 401. Non videtur autem credibile, quod in longa navigatione Eucharistia non renouaretur, præsertim cum ex illis historicis colligatur, non solum Corpus, sed Sanguinem Christi sub speciebus vini solum in nauis sumi, ut constat ex Gregorio loco citato; ubi dicit, nautas illos in extremo naufragij periculo corpus, & sanguinem Christi pro viatico accepisse. Quomodo autem poterat Christi sanguinis diu aliquæ celebratione Missæ conseruari?

Secundum fundamentum, quia celebratio Missæ in mari non est contra ius naturale, vel Diuinum, aut etiã humanum. Nam in primis ius naturæ, & ius Diuinum solum exigunt debitam reuerentiam in celebratione huius mysterij. Cum ergo possit reuerentia illa debita cum diligentia in mari haberi, non erit contra ius naturale, vel Diuinum: ius autem humanum seu Ecclesiæ prohibitio nulla prodes iuuenit. Solū afferri potest quoddam Ritale antiquū approbatū à Leone decimo, cuius meminit Nauar in Miscell. de Orat. Miscell. go. vbi 1. parat. 4. c. 35. dicitur: In loco fluctuanti, ut in mari, & flumib. celebrare nō licet alicui. Hoc tamē parū probat, primo, quia de illa approbatione Leonis nō constat, nec de auctoritate illius Sacerdotalis, de quo solum Nauar dicit: Liber Sacerdotalis à Leone decimo (ut aiunt) probatus, quem nobis monstrauit R. in Christi P. &c. Cæterum in ipso Sacerdotali, quem in nostra Bibliotheca habemus, non inuenitur illa Leonis approbatio, solum dicitur in fronte libri, fuisse multoties approbatum auctoritate Pontificum. Postea vero cū iterū impressus sit Venetijs an. 1568. de præ fuerunt verba prædicta de approbatione Summorum Pontificum. Secundo, quia illa approbatio Leonis, si quæ fuit, non videtur sonare plusquam licentiam, non vero præceptū, aut legē. Tercio, quia aliqui ibi continentur in ordine dicendi Missam siccan, quæ correctione indigeret, quæ est, quod dicitur Oraciones post Communionem, quæ tamen cum mentionem ut in plurimum faciat sacramenti concepti certum est non posse tunc dici, quando consecratio, aut sumptio non præcessit. Ad summum ergo habetur, quod ille Auctor loquutus sit, licet alij Auctores, qui hoc ipsum dixerunt, non licet celebrari in mari, & ideo illa doctrina merito fuit approbata.

Magis

83. Magis posset obstat consuetudo satis iam antiqua non celebrandi in mari; quæ cum esset ab omnibus recepta, videbatur habere vim legis. Ad hoc tamen aliqui dicebant, consuetudinem illam cum nullo iure probaretur, introducam magis fuisse tum ex negligentia, & repudiate fidelium, qui non ita solliciti erant de fructibus huius sacrificij, & Sacramenti, tum etiam, quia non erant in usu navigationes ita longæ, & diuturnæ, sed breues, & in quibus frequenter possent ad terram accedere, & in litore celebrare.

84. Tertium fundamentum defumebatur ex auctoritate Doctorum, qui etsi prima facie videantur contrarium docere, si tamen eorum verba attente examinentur, huic magis parti fauere videntur. Nam in primis multi eorum non dicunt vniuersaliter non licere celebrare in mari, sed cum limitatione, scilicet ubi periculum est effundendi sanguinem Christi, vel similis indecentiæ. Sic loquitur Antonin. 3 p. tit. 13. cap. 6. §. his verbis: *In nulla necessitate licet celebrare in mari, vel super fluium, ubi probabilius timetur de effusione sanguinis propter agitationem navis* Eadem verba habent Syluester, Missa, 1. quest. 2. ver. secundum. Atmilla verb. Missa. n. 4 Pauludan in 4. dist. 13. quest. 2. n. 1. lac de Grassis lib. 2. de ci. iur. cap. 42. numero 10. qui, & alij addunt semper illam limitationem, ubi periculum timetur effusionis sanguinis, quare per argumentum à contrario ex eisdem probatur licitum; quando illud periculum non timetur prout in casu nostro supponitur non timeri, de quo infra. Alij vero Doctores, licet absolute loquantur & dicant, id non licere, addunt tamen, rationem esse propter periculum effusionis sanguinis. Sic loquitur Tutrecremata in cap. Concedimus. de consecrat. dist. 1. summa Astensis lib. 4. tit. 14. art. 4. §. Idem intelligitur. Nauaricus loco supra citato Myscel. 88. & in Manuali. c. 25. n. 8. Suarez in præsenti disput. 81. sect. 3. §. Tertia exceptio. Angles in Floribus Theolog. tract. de Eucharist. q. de valore Missæ art. 2. dist. 2. c. 4. l. 4. Durand de Ritib. Eccles. Cathol. lib. 2. c. 4. a. finem, Fernandus Pæz in Repet. cap. Missæ de consecrat. dist. 1. n. 193. Lud. Lopez 2. p. instructorijs Conscientiæ cap. 79. Azor. lib. 10. Insit. mor. c. 16. q. 6. in fine. Ex quibus etiam omnibus colligi videtur, quod cessante omnino illo periculo, licita esset talis celebratio.

85. Adde, alios Doctores expresse docuisse, id licere cessante tali periculo. Ita loquitur Maior in 4. dist. 1. q. 4. paulo post principium; ubi postquam dixit non esse in mari celebrandum, subiungit, Cum autem non patet accessus rationabilis ad terram, tales excusantur ab auditione Missæ; esset enim periculum effusionis sanguinis Christi, quo ubi cauere non possent celebrari. Item Guil. Durandus lib. 4. Rationalis Divin. Offic. c. 1. n. 4. i. ubi sic ait: Potest autem esse necessitas, ut Missa dicatur in mari, vel in exercitu sub popilionem. Eman. Sa verbo Missa, numero. 19. Super mare, inquit, aut fluium, si timetur sanguinis effusio celebrare non licet: si non timetur putarem licere. Henriquez lib. 9. de Missæ. c. 27. num. 3. in fine, ubi sic ait: In fluiuo placidissimo, ubi effusio sanguinis timeri non posset fortasse in necessitate liceret. Et in margine dicit, hanc esse sententiam Recentiorum. Hi autem scripserunt ante exortam hanc controuersiam; postea vero, eam celebrationem hodie cum certis circumstantiis licite fieri, tradunt Fagundes lib. 3. de 1. precepto Eccles. c. 10. & nouissime Iac. Granad. in 3. p. Controuerf. 6. de Eucharist. 14. dist. 13.

Quarto ex his formatur ratio in hunc modum: Iuxta communem Doctorum sensum est quod in casu necessitatis possit extra Ecclesiam, aut locum sacrum celebrari cum licentia Episcopi, vel etiam sine illa, quando peti non potest, ut vidimus scilicet, præcedenti. dum tamen reuerentia debita seruari possit: in nostro utraque conditio inuenitur, necessitas scilicet, & reuerentia debita. Et quidem minor necessitas à Doctoribus exigitur, quam hæc v. g. si Ecclesia capere non potest ad Missam audendam omnes, qui ad solemnitatem concurrunt, vel aliud simile, ut supra vidimus. In nostro autem casu in singulis nauibus 300. vel aliquando 800. homines sunt, qui aliquando per sex menses hoc sacrificio priuari congruntur si non celebretur in navi. Si ergo à Concilio Tridentino relato in cap. Concedimus, de consecrat. dist. 1. causa sufficiens iudicatur defectus loci sacri, ut ij, qui in itinere versantur, Missam die festo audire possint, & ad hoc sub dio celebretur, quid diceret de expeditione Indica, in qua per sex menses tot hominum millia Missa priuantur; nisi in mari celebrari permitatur.

86. Quod vero attinet ad reuerentiam debitam, de qua poterat magis dubitari, factæ in primis fuerunt informationes multæ, & auditi in consultationibus periclitissimi naucleri, Præreges, Gubernatores, Duces, & alij multi, qui omnes testari sūt (quorum testimonia, & subscriptiones ego vidi) nullum prorsus esse in illis nauibus periculum irreuerentiæ: in iis enim locus aptissimus destinari facile potest, decenter, imo & magnifice ornatus, ab omni fœtore, & sordibus secretus, in quo debito tempore celebretur: potest etiam facile vitari omne effusionis sanguinis periculum; tū quia petiti naucleri prævident maris commotionem, quæ si immineat, præmonebunt ante Missæ initium; tum quia adesse potest alter Sacerdos, qui post consecrationem calicis manu teneat, ne cadat, aut moueatur; quibus positis, nullum prorsus remanet irreuerentiæ periculum.

87. Accedunt rationes maximæ, ut, si id fieri possit non omittatur. Prima, ut, quantum fieri possit, satisfiat præceptis grauissimis audiendi Missam diebus festis, accipiendi Eucharistiam in Paschate, Viaticum in mortis articulo; quibus præceptis, quoties fieri possit satisfaciendum est; præsertim cum experientia compertum sit in longa illa navigatione 100. aliquando, vel 200. ex nautis obire in vno navigio, qui omnes de viatico debent ab Ecclesia prouideri, si fieri honeste possit. Secunda, ut in ipsa navigatione maior sit obseruantia Diuinæ legis & Christiani mores peccandi consuetudine non corrumpantur. Experientia enim constat, quantum deferuiat usus huius sacramenti ad coercendam licentiam peccandi, & continendos homines in debito conscientie munere. Tertia, ut hac occasione, orium magna ex parte vitetur quod in tædiosa illa vacatione radix esse solet multorum peccatorum, à quibus non parum diuertere potest sanctissima illa, & frequens, ac religiosa occupatio Diuini cultus. Quarta, ut pericula Oceani virtute eius sacrosancti sacrificij, vel impediuntur, vel mitigentur: testantur enim experti naucleri, loca illa, quæ frequentibus naufragijs, & tempestatibus erant infamia, & horribilia; postquam hoc Sacrificium in regionibus illis celebrari cœpit, feritate pristina deposita, vel tranquilla facta esse vel certe navigabilia; prout de tractu Iaponum, & Sinarum testantur: imo obser-

86.

Ex his omni- bus ratio for- matur.

Conc. Trid.

87.

88.

Accedunt de- inde rationes maximæ. Pri- ma est ut sa- tis fiat præcep- tu grauissimis

Secunda ut se- maior obser- uantia diuina legi.

Tertia ut or- ium vitetur.

Quarta ut pericula Oce- ani impedi- antur.

uariunt aliqui mare illud, quod inter Brasiliam, & Congium inuenitur, pacificum esse; postea vero periculosissimum ob frequentes tempestates; cuius discriminis rationem naucleri tribuunt huic Sacrificio, quod in Brasilia, & Congo celebratur, cuius virtute demones, qui tempestates excitant, coercerentur, vel fugantur ab illo Domino, qui imperauit mari; & facta est tranquillitas: id contra vero, ubi ab illo Sacrificio nõ coercerentur, dominantur vehementius. Si enim clauus Crucis Christi à Constantino in Adriaticum mare proiectum, pacificum, & tractabile illud reddidit, quod antea nõ nisi periculosissime nauigare poterat, vt refert Greg. Turon. & alij: quid faciet sacrosanctum corpus & sanguis Christi, quando in ipso Oceano realiter in Sacrificio offeratur?

89.
Hæc occasio
dederunt Lusitanis
Galie
celebrandi in
mari.
Fagundez.

Hæc, & alia similia occasionem dederunt Lusitanis primum in navigatione Orientali, Castellanis deinde in Occidentali, celebrandi in mari; quod quidem Fagundez loco citato testatur initium accepisse ex licentia Summi Pontificis Clementis octauis, & Pauli Quinti: & P. Granado loco citato refert, Episcopum Malacæ retulisse cuidam Patri nostræ Societatis, Episcopum Cyrenensem testatum esse, se vidisse Breue Summi Pontificis, in quo declarabat, posse sine scrupulo celebrari in mari. Quidquid de hoc Breui sit, certum est, id nõ fuisse absque Episcoporum licentia introductum: imo ipsi Episcopi, dum nauigarent, primi omnium & celebrarunt, & celebrari fecerunt. Hoc enim fecit D. Alexius de Meneses Archiepiscopus Goæ pius pariter, & doctus; Nuncius etiam, seu Collector Romani Pontificis in Lusitania facultatem dedit Indiæ Proregi, vt celebrari faceret coram se in nauis; alijque Episcopi postea eandem licentiam dederunt: vsus autem, & experientia multorum iam annorum ostendit, nullum esse in hac parte periculum ex eis, quæ timebantur, sed maxima commoda ex hoc Sacrificio provenire. Scio paucos ante annos hanc eandem facultatem petitam esse à Summo Pontifice pro trirēibus in mari Mediterraneo, vt saltem in Regia trirēmi posset celebrari, exemplo adducto ex nauigatione Indica, fuisse tamen negatam facultatem: nec mirum, quia trirēmes non sunt ita aptæ, vt grandiores illæ naues; nec necessitas est eadem, cum frequenter ad terram accedant, ubi in litore altare erecto, possunt ex ipso mari Misa m audire.

SECTIO. VI.

De vasis, & vasis sacra, & aliis ad hoc Sacrificium requisitis.

90.
Requiruntur
primo calix
& Patena.

Requitur in primis Calix, & Patena, quæ iuxta Rubricas Missalis debent esse ex auro, vel argento, vel saltem Cuppa calicis ex argento inaurato; addunt Theologi communiter, posse esse aliquando ob paupertatem ex stanno, ex Concilio Rhensi cap. 6. relato in cap. vi. calix. de consecrat. dist. 1. ex aliis vero materiis nullatenus fieri posse. Sed certe consuetudo est omnino contraria: sunt enim in ecclesiis ad communem usum Sacrificii plerique calices ex ære toti, seu cupro inaurato, Italice, & me, Hispanice, Cobre; & hic Romæ sunt innumeri, & plures patene; ex stanno autem nullus reperitur; quam praxim nescio quomodo

nostri Recentiores non aduerterint, qui quotidie in iis vasis sacrificabant. Quamvis autem in Rubrica Missalis reformati præscribitur, vt cuppa calicis, & superior patenæ pars sit deaurata, id tamen non obligare grauitur, & docet cum aliis Iac. Granado tractat. 14. Eucharistia, dist. 1. num. 3. & ita videtur vsus habere, quando sunt ex argento.

Debent esse hæc vasa consecrata ab Episcopo, vel alio ex privilegio Pontificis Romani, qui non nisi rarissime illud concedit. Aliqui volunt si bona fide semel aliquis celebravit in calice & patena nondum consecratis, non indigere iam alia consecratione Ita Diana tom. 1. tract. de Celebrat. Missar. resolut. 69. nullum Auctorem pro ea sententia adducens: fundatur autem in eo, quod Calix lib. 2. de lege penali, c. vlt. docet, Ecclesiam pollutam non indigere alia reconciliatione, si aliquis in ea bona fide celebravit, quod etiam probabiliter existimat A. uila, de Censuris p. 5. Disp. 8. dub. 3. conclus. 1. Ergo calix etiam (& idem iudicatur de vestibus) non indigebit consecratione, aut benedictione, postquam in illo celebratum est.

Hoc tamen absque sufficienti fundamento asseritur; cum quia doctrina illa Calixi falsa est, vt dixi Sectione præcedenti; cum quia, etiam si admittatur doctrina illa, adhuc non infertur in nostro casu, quod intenditur, sed eius contrarium. Nam illi Auctores, licet dicant, ecclesiam semel consecratam posse reconciliari per Sacrificium bona fide in ea oblatum, non dicunt tamen, Ecclesiam nondum consecratam per sacrificium in ea bona fide oblatum manere consecratam; alioquin omnia Oratoria essent consecrata, postquam in eis celebraretur. Ergo licet admittatur quod calix semel consecratus, si pollueretur, posset reconciliari per Sacrificium in eo bona fide oblatum; non deberet concedi, quod calix non consecratus, euatione fieret consecratus; plus enim requiritur ad consecrationem inducendam in materiam profanam, quam ad purgandam materiam iam semel consecratam. Vnde merito illam doctrinam reiiciunt omnes alij, Nauarrus, & Azor, quos refert, & sequitur Layman dicto tract. 5. c. 5. n. 13. & Fagundez dicto lib. 2. c. 21. n. 13.

Perditur consecratio per fractionem, aut diminutionem talem, vt non sit calix v. g. utilis ad vsu in Sacrificio. Vnde si cuppa separatur à pede fixo per fractionem, & iterum coniungatur, indiget noua consecratione. In calice tamen tornatili, licet aliqui idem dicant, alij tamen negant, peccati consecrationem per meram separationem, quando absque noua artificis industria possunt iterum, atque iterum facile partes coniungi, ita Suarez, & Vasquez in præfati. Layman. c. 6. n. 6. Fagundez n. 17. & alij Recentiores. Ratio autem, quam innuunt Suarez, & alij, quod scilicet in eiusmodi calice sola cuppa est, quæ consecratur, pes autem non habetur pro parte, non mihi probatur, vt dixi Sectione præcedenti: quia cuppa absque pede non est calix aptus ad Sacrificium, nusquam autem indultum est, quod cuppa sola absque pede consecraretur, nec vilius Episcopus consecrabit nisi licet integrum. Vnde melius Vasquez numero 31. non tantum dixit, posse in illo calice consecrari, si testis præterea cuppa cum pede per illam iuncturam coniungatur; quia si iterum coniungantur eadem partes, non censetur noua forma calicis, sed eadem. Rationem à priori reddidi supra dist. 8. sect. 2. quia nimirum tamdiu censetur perseverare eadem forma